

**ULUSLARARASI
BİLİM, TEKNOLOJİ VE YENİLİK (BTY)
STRATEJİSİ
UYGULAMA PLANI
(2007-2010)**

Vizyon

Ülkemizin BTY kapasitesinin gelişmesine katkı yaparak ülkemizin uluslararası alanda gücünün artmasını desteklemek.

Misyon

Ülkemizin uluslararası ilişkiler perspektifi içinde BTY yeteneğimizi geliştirmek ve dünya düzeyinde öne çıkarmak için stratejiler ve politikalar geliştirmek, araçlar tasarlamak, ilişkiler kurmak ve bu sayede ülkemizin ulusal gücüne katkı sağlamak.

Genel Amaçlar

- Bilim, teknoloji ve yenilik (BTY) alanında ülkemizin mevcut ikili ve çok-taraflı ilişkilerini etkinleştirmek, geliştirmek ve yeni ilişkiler kurmak.
- Ülkemizin siyasi, ekonomik, ticari, bilimsel, teknolojik, sosyal, kültürel, askeri ve stratejik, vb. ilişkilerinin geliştirilmesine BTY araçları yoluyla katkı sağlamak.
- Türkiye Araştırma Alanı (TARAL) paydaşlarının uluslararası BTY gelişmelerini yakından takip etmesine zemin hazırlayarak, onların uluslararası BTY faaliyetlerine katılımını, yetkinliklerini ve performanslarını artırmak.
- Yurtdışındaki uzman ve araştırmacı gücünü ülkemizin BTY düzeyini artıracak şekilde harekete geçirmek.
- Ulusal Bilim ve Teknoloji Stratejisi'nin hedeflerinin ve vizyonunun gerçekleştirilmesine katkı sağlamak.

Stratejiler

- Ülkemizin siyasi, ekonomik, ticari, kültürel, stratejik, vb. ilişkileri açısından önemli olan ülkeler ile güçlü BTY ilişkisi kurmak.
- BTY alanında ileri ülkeler ile somut, etkin ve sürekli bir işbirliği çerçevesi oluşturmak, mevcut ilişkileri geliştirecek adımları atmak.
- Yurtdışında yerleşik yerli ve yabancı bilim insanları ile etkin bir iletişim kanalı kurmak ve onların ülkemizdeki BTY faaliyetlerine katılımını kolaylaştırmak ve teşvik etmek.
- Ülkemizde BTY faaliyeti yapan firmaların uluslararası eşdeğerleriyle ortak çalışma ve yatırım yapması için gerekli kolaylıkları sağlamak.
- Kamu, özel, üniversite ve gönüllü kuruluşlardan oluşan TARAL paydaşlarının uluslararası BTY faaliyetlerinin koordinasyon içinde yürütülmesini sağlamak.

Ülke Öncelik Kriterleri

BTY açısından ülkemizin ilişkilerinde öncelik arz eden ülkeleri belirlerken 3 temel kriter esas alınacaktır:

- Hedef ülkenin ülkemizin dış siyaseti açısından (siyasi, ekonomik, ticari, bilimsel, teknolojik, sosyal, kültürel, askeri ve stratejik) önemi
- Hedef ülkenin ülkemizin Ulusal Bilim ve Teknoloji Stratejisi ve bu stratejide belirtilen öncelikler açısından önemi, bu önceliklerle uyumu ve bütünleyiciliği
- Hedef ülkenin genel olarak BTY düzeyi ve potansiyeli

Kriterlerin Alt Unsurları

a. Ülkenin ülkemizin dış siyaseti açısından (siyasi, ekonomik, ticari, bilimsel, teknolojik, sosyal, kültürel, askeri ve stratejik) önemi

- a1. Türkiye ile siyasi ilişkisi halen güçlü olan ülkeler
- a2. Türkiye ile siyasi ilişkisinin gelişme potansiyeli taşıdığı veya güçlendirilmesi hedeflenen ülkeler
- a3. Türkiye ile halen ekonomik ve ticari ilişkisi güçlü olan ülkeler
- a4. Türkiye ile ekonomik ve ticari ilişkisinin gelişme potansiyeli taşıdığı veya güçlendirilmesi hedeflenen ülkeler
- a5. Türkiye ile ileri teknolojik ürünler ithalat ve ihracatı yapılan ülkeler
- a6. Önemli sayıda Türk kökenli topluluğun/vatandaşın yaşadığı ülkeler
- a7. Türkiye ile bilimsel ve teknolojik ilişkisi halen güçlü olan ülkeler
- a8. Türkiye ile bilimsel ve teknolojik ilişkisinin gelişme potansiyeli taşıdığı veya güçlendirilmesi hedeflenen ülkeler
- a9. Türkiye ile sosyal ve kültürel ilişkisi halen güçlü olan ülkeler
- a10. Türkiye ile sosyal ve kültürel ilişkisinin gelişme potansiyeli taşıdığı veya güçlendirilmesi hedeflenen ülkeler
- a11. Türkiye ile eğitim ilişkisi halen güçlü olan ülkeler
- a12. Türkiye ile eğitim ilişkisinin gelişme potansiyeli taşıdığı veya güçlendirilmesi hedeflenen ülkeler
- a13. Türkiye ile güvenlik ilişkisi halen güçlü olan ülkeler
- a14. Türkiye ile güvenlik ilişkisinin gelişme potansiyeli taşıdığı veya güçlendirilmesi hedeflenen ülkeler

b. Ülkenin ülkemizin Ulusal Bilim ve Teknoloji Stratejisi ve bu stratejide belirtilen öncelikler açısından önemi, bu önceliklerle uyumu ve bütünleyiciliği

- b1. Ülkemizin Ulusal Bilim ve Teknoloji Stratejisinde öngörölen öncelikli alanların gelişmesi için önemli olan ölkeler

c. Ülkenin genel olarak BTY düzeyi ve potansiyeli

- c1. Çeşitli BTY göstergeleri açısından dünyada ilk sıralarda olan ölkeler (alıcı ilişki için)
- c2. BTY göstergeleri bakımından ülkemizin altında olan ölkeler (verici ilişki için)
- c3. BTY'nin genel anlamında ya da belirli alanlarında gelecek için büyük potansiyel taşıyan ölkeler
- c4. Ülkemizdeki BTY faaliyetlerine katılım ve davet için bilim insanı potansiyeli yüksek ölkeler

Eylem Alanları

1. Uluslararası İlişkilerin Etkinleştirilmesi
2. Bilim İnsanı Bağlantılarının Geliştirilmesi
3. Yönetişim ve Eşgüdümün Güçlendirilmesi
4. Bilgilendirme, Yayılım ve İzleme

1. Uluslararası İlişkilerin Etkinleştirilmesi

Eylemler	Mekanizmalar
1.1. Ülkemizin uluslararası ilişkilerine bilimsel destek verilmesi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ TÜBİTAK KAMAG Programı (DİB, DTM, TİKA, vb. kuruluşlar için) ▪ TÜBİTAK SOBAG Özel Çağruları (Akademik, kamu, STK ve özel sektör için)
1.2. Öncelikli ülkeler ile BTY alanında ortak etkinlikler için destek verilmesi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ortak projeler ▪ Uzman değişimi ▪ Ortak çalıştaylar
1.2.1. BTY konusunda uluslararası proje destekleri sağlanması	<ul style="list-style-type: none"> ▪ İkili işbirliği çerçevesinde:<ul style="list-style-type: none"> • Ortak projeler • Uzman değişimi • Ortak çalıştaylar ▪ Çok taraflı işbirliği çerçevesinde: COST, ESF, UEA, EUREKA vb. programlara katılım ▪ AB Çerçeve Programları
1.2.2. Uluslararası ilişkileri geliştirecek bilimsel faaliyetler yapılması	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proje pazarları ▪ Yarışmalar ▪ Ödüller ▪ AB Çerçeve Programları
1.2.3. Uluslararası toplantıların düzenlenmesine verilen desteklerin çeşitlendirilmesi ve artırılması	<ul style="list-style-type: none"> ▪ TÜBİTAK Uluslararası Bilimsel Toplantı Destekleme Programı
1.2.4. Uluslararası BTY fuar ve etkinliklere katılımın desteklenmesi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yurtdışı Bilimsel Etkinliklere Katılma Desteği Programı ▪ AB Çerçeve Programları
1.2.5. Araştırmacılarımızın yurtiçi veya yurtdışındaki araştırmacılarla belirli bir proje ya da konu üzerine ilişki ağları (networking) kurmalarının desteklenmesi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bilimsel Değişim Programları ▪ Konuk Bilim İnsanı Davet Programı ▪ Ortak çalıştaylar ▪ İkili anlaşmalar çerçevesinde uzman değişimi ▪ Ortak akıl toplantıları ▪ Bilgi Günleri ▪ TÜBİTAK Bilimsel ve Teknolojik İşbirliği Ağları ve Platformları Kurma Girişimi Projeleri (İŞBAP) ▪ Uluslararası kuruluşlar ▪ AB Çerçeve Programları
1.2.6. Uluslararası ilişki ağlarına (network) ve bağlantılara destek sağlanması	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Üyesi olduğumuz uluslararası kuruluşların toplantılarına katılım desteği ▪ Yurtdışı Bilimsel Etkinliklere Katılma Desteği Programı ▪ TÜBİTAK İŞBAP ▪ AB Çerçeve Programları

Eylemler	Mekanizmalar
1.3. Mevcut anlaşmaların harekete geçmesi için gerekli ilk ivmeyi sağlayacak etkinlikler düzenlenmesi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uygulama Protokolleri ▪ Eylem Planları ▪ Ortak proje çağrıları ▪ Ortak çalıştaylar ▪ Uzman değişimi
1.4. Ülkemizdeki ve yabancı ülkelerdeki üniversiteler, özel ve kamu Ar-Ge birimleri arasında belirli bir sonuca yönelik araştırma ortaklıklarının desteklenmesi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ İkili ve Çok Taraflı Uluslararası Proje Destekleri ▪ AB Çerçeve Programları ▪ Kurumsal eşlemeler
1.5. Bilim ve toplum faaliyetlerinin uluslararası ölçekte düzenlenmesine destek sağlanması	<ul style="list-style-type: none"> ▪ TÜBİTAK bilim ve toplum proje destekleri
1.6. Komşu ülke, dost ve Türk Cumhuriyetleri ile BTY ilişkilerinin güçlendirilmesi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Konferanslar ▪ Çalıştaylar ▪ Toplantılar ▪ Ortak projeler ▪ Proje yarışmaları ▪ Ödüller ▪ Bilim olimpiyatları
1.7. BTY'nin uluslararası boyutunu öne çıkarmak için farkındalığın artırılması	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Özel çağrılar ▪ Toplantılar ▪ Proje yarışmaları ▪ Ortak proje çağrıları
1.8. Uluslararası kuruluşlarla ortak BTY ödülleri verilmesi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ İkili temas ve protokoller
1.9. TÜBİTAK'a yapılan ilgili alanlardaki proje başvurularında uluslararası BTY boyutunun gözetilmesi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ TÜBİTAK Proje Değerlendirme Süreci ▪ Yabancı hakemler/değerlendiriciler
1.10. Ülkemiz ve yabancı kuruluşları arasındaki işbirliği programlarının desteklenmesi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ İkili anlaşmalar

2. Bilim İnsanı Bağlantılarının Geliştirilmesi

Eylemler	Mekanizmalar
2.1. Bilim insanı değişimi desteklerinin çeşitlendirilmesi ve artırılması	<ul style="list-style-type: none"> TÜBİTAK destekleri
2.2. Yurtdışında yaşayan Türk ve yabancı bilim insanlarının sürekli ya da belirli sürelerle Türkiye'ye gelmelerine ve BTY faaliyetlerine katkı vermelerine destek sağlanması	<ul style="list-style-type: none"> İkili projeler çerçevesinde çalışma ziyaretleri Konuk Bilim İnsanı Davet Programı TÜBİTAK destekleri
2.3. BTY ile ilgili uluslararası kuruluşların yapılarının incelenip, yetkin Türk uzmanı yerleştirilmesi için zemin hazırlanması	<ul style="list-style-type: none"> İlgili kurumlar arası temas
2.4. Yurtdışında yetkin BTY temsilcilerinin görevlendirilmesi, görev ve yetkilerinin net olarak belirlenmesi	<ul style="list-style-type: none"> İlgili kurumlar arası temas
2.5. Yurtdışına öncelikli alanlarda çalışan bilim insanlarının gönderilmesinin sağlanması	<ul style="list-style-type: none"> İlgili kurumlar arası temas TÜBİTAK yurtdışı doktora ve doktora sonrası burs programı
2.6. Yurtdışındaki Türk ve yabancı uzmanların ülkemize gelmesini teşvik edici yasal ve ekonomik düzenlemeler yapılması ve gerekli altyapının sağlanması	<ul style="list-style-type: none"> Mevzuat çalışmaları Ortak akıl toplantıları
2.7. Stajyerlerin desteklenmesi	<ul style="list-style-type: none"> TÜBİTAK destekleri
2.8. Hangi bilim insanının hangi ülkede olduğunun tesbit edilmesi ve izlenmesi	<ul style="list-style-type: none"> Envanter çalışması
2.9. ARBİS'in uluslararası Türk araştırmacıları da kapsayacak şekilde genişletilmesi	<ul style="list-style-type: none"> TÜBİTAK süreçleri İlgili kurumlar arası temas

3. Yönetişim ve Eşgüdümün Güçlendirilmesi

Eylemler	Mekanizmalar
3.1. Bilim ve teknoloji ataşeliklerinin kurulması	<ul style="list-style-type: none"> İlgili kurumlar arası temas Mevzuat çalışması
3.2. Kamu Kurumları Arasında Eşgüdümün Güçlendirilmesi (Dışişleri Bakanlığı, TÜBİTAK, TİKA, DTM, vb.)	
3.2.1. Kamu kuruluşlarının ülkelerle olan BTY bağlantılı ilişkilerinin taranması, derlenmesi ve hızlı eylem yapılabilecek ülkelere öncelik tanınması	<ul style="list-style-type: none"> Özel çalışma grubu Envanter çalışması
3.2.2. Ülkemizdeki BTY faaliyetlerine katılacak yabancı adaylar hakkında bilgi sağlanması	<ul style="list-style-type: none"> Bilim ve teknoloji ataşelikleri İlgili kurumlar arası temas
3.2.3. Yabancı ülkelerde temas edilecek doğru kurumların belirlenmesi	<ul style="list-style-type: none"> Bilim ve teknoloji ataşelikleri Dış temsilciliklerle temas
3.2.4. Yabancı ülkelerin BTY politika ve stratejilerinin ve gelişmelerinin aktarılması	<ul style="list-style-type: none"> Bilim ve teknoloji ataşelikleri Dış temsilciliklerle temas
3.2.5. BTY ile ilgili resmî ziyaretlerde ortaya çıkabilecek vize. vb. sorunların giderilmesi	<ul style="list-style-type: none"> İlgili kurumlar arası temas
3.2.6. Üst düzey siyasi dış temaslarda bilimsel ve teknolojik boyutun gözetilmesi	<ul style="list-style-type: none"> İlgili resmi heyetlerde TÜBİTAK desteğinin sağlanması İlgili kurumlar arası temas
3.2.7. Dış temsilciliklerimize atanan görevlilere verilen eğitimlere BTY boyutunun dahil edilmesi	<ul style="list-style-type: none"> TÜBİTAK'ın BTY eğitim programı hazırlaması ve sunması
3.2.8. BTY alanındaki ikili ve çok taraflı anlaşmaların onaylanması için hızlı ve etkin bir süreç tasarlanması	<ul style="list-style-type: none"> İlgili kurumlar arası temas
3.3. Yapılan BTY içerikli anlaşmaların ve kurulan ilişkilerin ilgili kuruluşlara duyurulması	<ul style="list-style-type: none"> İlgili kurumlar arası temas Paylaşım kanalı tasarımı
3.4. BTY alanında uluslararası temas ya da görev yapacak bilim insanlarının, ülkemizin bazı kritik uluslararası konularla ilgili tutumu hususunda bilgilendirilmesi	<ul style="list-style-type: none"> İlgili kurumlar arası temas

Eylemler	Mekanizmalar
3.5. Özel Sektör Kuruluşları ve STK'lar ile Eşgüdümün Güçlendirilmesi	
3.5.1. Türk firmalarının uluslararası BTY faaliyetlerinin düzenli olarak TÜBİTAK, DİB ve diğer ilgili kuruluşlara duyurulması ve paylaşımı	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Veritabanı oluşturulması
3.5.2. Türk firmalarının belirli alanlarda sahip olduğu BTY üstünlüğünü diğer ülkelere aktarması için kamu ve akademik kuruluşlarla işbirliği yapılması	<ul style="list-style-type: none"> ▪ İlgili kurumlar arası temas
3.5.3. Özel sektör kuruluşlarının TÜBİTAK ve diğer kuruluşların düzenlediği ve/veya desteklediği BTY faaliyetlerine destek ve katılım sağlaması	<ul style="list-style-type: none"> ▪ İlgili kurumlar arası temas
3.5.4. Uluslararası BTY Uygulama Planı ve bu çerçevede belirlenecek politika ve araçların gözden geçirilmesi ve yenilerinin tasarlanmasında katkı verilmesi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ İlgili kurumlar arası temas
3.5.5. Yurt dışındaki başarılı ileri teknoloji konusunda çalışan iş adamlarının Türkiye'de Ar-Ge faaliyeti göstermesi için gerekli ortam ve kolaylıkların sağlanması	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mevzuat geliştirme çalışmaları ▪ Ortak akıl toplantıları
3.5.6. İş konseyleri ve sektör meclisleri ile BTY alanında işbirlikleri için koordinasyon	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bilim-Teknoloji Çalışma Grupları
3.5.7. Yabancı sermayenin ülkemizde büyük ölçekli Ar-Ge yatırımı yapması için uygun ortam hazırlanması	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mevzuat geliştirme çalışmaları ▪ Ortak akıl toplantıları

4. Bilgilendirme, Yayılım ve İzleme

Eylemler	Mekanizmalar
4.1. Ülkemizin uluslararası BTY işbirliği ile ilgili yayım faaliyetleri düzenlenmesi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Broşür yayımı ▪ TÜBİTAK süreli yayınları ▪ Medyada haber yayınlanması
4.2. Yurtiçi ve yurtdışında Türkiye'nin BTY potansiyelinin tanıtılması	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bilgi günleri ▪ TÜBİTAK websitesi ▪ Dış temsilciliklere belge-bilgi temini ▪ AB Çerçeve Programları
4.3. BTY alanındaki güncel haberler ve gelişmelerin paydaşlar arasında düzenli olarak paylaşımı	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bilgilendirme toplantıları ▪ Belge alış-verişi ▪ Elektronik ortamda paylaşım
4.4. TÜBİTAK'ın ve diğer kurumların BTY programlarının dış dünyaya duyurulması	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dış temsilciliklere tanıtıcı malzeme gönderilmesi
4.5. Türkiye'deki BTY gelişmelerinin hedef ülke kurumlarına aktarılması	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bilim ve teknoloji ataşelikleri ▪ Dış temsilciliklerle temas
4.6. Uygulama Planı'nın paydaşlar nezdinde tanıtılması ve benimsetilmesi için faaliyetler yapılması	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bilgi günleri ▪ Çalıştaylar ▪ Konferanslar ▪ TÜBİTAK websitesi
4.7. Üniversitelerde TÜBİTAK'ın verdiği uluslararası desteklerin tanıtımı	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bilgi günleri
4.8. Uluslararası kurumlar ile kurulan ilişkilerden elde edilecek bilgilerin ulusal bazda paylaşılması	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ağlar ▪ İletişim kanalları ▪ AB Çerçeve Programları
4.9. Hedef/pazar ülkelere etkin tanıtım yapılması	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kamu-özel sektör ortak toplantılar ▪ Ortak bilgi ve belge oluşturulması
4.10. TÜBİTAK'ın ikili ve çok taraflı araştırma programlarını ülkemizdeki ilgili kurum ve kuruluşlara duyurması	<ul style="list-style-type: none"> ▪ TÜBİTAK websitesi ▪ Yayınlar
4.11. Türkiye için yararlı ve önemli olan uluslararası BTY gelişmelerinin izlenmesi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bilim ve teknoloji ataşelikleri ▪ İlgili kurumlar arası temas
4.12. Öncelikli ülkelerin BTY politikalarının ve güçlü ve zayıf yönlerinin araştırılması, takibi ve analizi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bilim ve teknoloji ataşelikleri ▪ İlgili kurumlar arası temas ▪ Dış temsilciliklerle temas ▪ Uluslararası kuruluşların yayınları ▪ AB Çerçeve Programları
4.13. Ülkemiz ile yabancı ülkelerin ve kuruluşların BTY politikaları konusunda bilgi alış-verişi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Toplantılar ▪ Konferanslar ▪ Sempozyumlar ▪ Dış temsilciliklerle temas
4.14. Türkiye ve yurtdışındaki araştırma merkezlerinin uzmanlık alanlarının belirlenmesi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Envanter çalışması ▪ İlgili kurumlar arası temas

Uygulama Araçları

Mevcut Araçlar

a. Proje Temelli Olanlar:

AB Çerçeve Programları: Amaçları ve bütçesi ile belli dönemleri için tasarlanan AB-Çerçeve Programları kapsamında çeşitli tematik alanlarda ve yatay alanlarda projeler desteklenmektedir. Genellikle bu projeler çok uluslu ve çok ortaklı işbirliği gerektiren projelerdir.

İkili ve Çok taraflı İşbirliği Programları çerçevesinde proje destekleri: Bilim ve teknoloji alanında çeşitli ülkelerle hükümetlerarası veya kurumlararası düzeyde imzalanan ikili işbirliği anlaşmaları çerçevesinde ortak araştırma projeleri desteklenmekte ve izlenmektedir. Çok Taraflı İşbirliği kapsamında ise, Türk bilim insanlarının, çeşitli Avrupa araştırma programları çerçevesindeki projelerine destek sağlanmaktadır.

Proje destekleri: Ulusal projelere uluslararası boyut kazandırılan projeleri kapsamaktadır.

b. Bilim İnsanı ile İlgili Olanlar:

Bilim insanı dolaşım destekleri:

Marie Curie Programı: AB Çerçeve Programları kapsamında Avrupa'daki bilim insanlarının Avrupa içinde ve dışında dolaşımına destek vermektedir.

Konuk Bilim İnsanı Destek Programı: Yurtdışından araştırmacıların ülkemize davet edilerek araştırma ve eğitim faaliyetlerine katılmalarını sağlamaktadır.

Burslar: TÜBİTAK, bilim insanlarını desteklemek amacıyla değişik seviyelerde yurt içi ve yurt dışı burslar vermektedir. Lisans, Lisansüstü (Yüksek Lisans/Doktora) burslarının yanısıra yurtdışında araştırma yapmak isteyen bilim insanlarımız için doktora sonrası yurt dışı burs programları yürütülmektedir. Ayrıca, doktorasını ya da doktora sırasında araştırmalarının bir bölümünü Türkiye'de yapmak isteyen yabancı uyruklu bilim insanlarına da TÜBİTAK burslar sağlamaktadır.

Uluslararası Bilim Olimpiyatları'na katılım: İlk ve orta öğretim seviyesindeki öğrencilerin bilim olimpiyatları ve proje yarışmalarına katılımını sağlamaktadır.

c. Toplantılar ile İlgili Olanlar:

Konferans, Proje Fuarı, Toplantı, Seminer Destekleri, Çalıştaylar: Yabancı ülkelerden gelen araştırmacılar ile ülkemiz araştırmacılarının ortak proje ve faaliyetler belirlemesini sağlamak için düzenlenmektedir.

Çalıştaylar (Ortak proje ve faaliyetleri belirlemek üzere): Bilim ve teknoloji alanında çeşitli ülkelerle hükümetlerarası veya kurumlararası düzeyde imzalanan ikili işbirliği anlaşmaları çerçevesinde ortak bilimsel toplantılar, uzman değişimleri, çalışma ziyaretleri vb. gibi etkinliklere maddi destek sağlanmaktadır.

Türk bilim insanlarının, çeşitli Avrupa araştırma programları, bölgesel örgütler ve uluslararası kuruluşlar tarafından organize edilen ilgili etkinliklere katılımı TÜBİTAK tarafından desteklenmekte veya izlenmektedir.

Bunların yanında yurt dışı bilimsel etkinlikleri destekleme programı kapsamında ve Çerçeve Programlarına katılımı artırmak için yurt dışı seyahat ve toplantı destekleri sağlanmaktadır.

d. Ödüller:

TÜBİTAK Özel Ödülü: TÜBİTAK tarafından verilegelen Bilim, Hizmet ve Teşvik Ödüllerine 2007 yılından itibaren Bilim Ödülü eşdeğeri TÜBİTAK Özel Ödülü kategorisi de eklenmiştir. Bu ödöl, çalışmalarıyla bilime uluslararası düzeyde katkıda bulunmuş, yurtdışında yerleşik Türkiye Cumhuriyeti uyruklu bilim insanlarına verilecektir.

AB Çerçeve Programları Proje Özendirme Ödülü: Çerçeve Programlarına koordinatör olarak katılımı teşvik etmek amaçlı proje özendirme ödölü sağlanmaktadır.

Yeni Araçlar

Bilim ve teknoloji ataşeleri: BTY alanında söz sahibi olan ve ülkemizin yoğun ilişkisi bulunan birinci derecede önemli ülkelerdeki büyükelçiliklerimizde TÜBİTAK tarafından önerilecek bilim ve teknoloji ataşelerinin görevlendirilmesi.

Özel çağrılar:

- a. Dışişleri Bakanlığı, DTM, DPT, TİKA, vb. kamu kuruluşları ile düşünce kuruluşları ve diğer uluslararası ilişkileri izleyen kuruluşların ilişkilerini/ uzmanlıklarını/ kapasitelerini destekleyen KAMAG projeleri
- b. Sosyal ve beşeri bilimler sahasında uluslararası siyaset, ticaret, vb. konulara odaklı SOBAG özel çağrıları
- c. Öncelikli ülkelerle öncelikli alanlarda araştırma, yayım, teknoloji-yenilik destekleri, bilim ve toplum, proje, dolaşım, vb. faaliyetlere yönelik projeler

Kurumsal eşlemeler

Bilim ve toplum projeleri

Yabancı ülkelerden hakem/değerlendirici kullanılması

Ülkemizde Uluslararası Bilim Olimpiyatları düzenlenmesi

Uluslararası ölçekte ilk ve ortaöğretim öğrencileri için proje yarışmaları

Stajlar: Gerek başka ülkelerin araştırma yapan ya da fonlayan/yöneten, gerekse çok taraflı bilimsel kuruluşlarda Türk uzmanların eğitim stajı

TÜBİTAK Uluslararası İşbirliği Ödülü

Türk Dünyası Bilim ve Teknoloji Programı (TÜRKBİTEP)

Bilim ve Teknoloji Politika Diyalog Mekanizmaları: Yıllık toplantılar, yayınlar, peer review, kurumlar arası ziyaretler, vb..